

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/156/2024
Identifikačné číslo spisu:	6623202482
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6623202482.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: MUDr. S. K., nar. XX. XX. XXXX, G., J.S. N. XXX/XX, právne zastúpený LOVÁSZ LEGAL s.r.o., Bratislava, Železničiarska 18, IČO: 54 626 048, proti žalovanému: MONTESSORI KOLIBRÍK, Občianske združenie, odborová organizácia a organizácia zamestnávateľov, Lučenec, Ulica Martina Rázusa 1719/47, IČO: 50 384 724, právne zastúpený Okenica & Co. s. r. o., Bratislava, Pražská 11, IČO: 36 866 512, v konaní o návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresom súde Lučenec sp. zn. 12C/44/2023, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. júna 2024 sp. zn. 17Co/55/2024, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. júna 2024 sp. zn. 17Co/55/2024 a uznesenie Okresného súdu Lučenec z 26. júla 2024 č. k.: 12C/44/2023-218 v spojení s uznesením Okresného súdu Lučenec z 24. septembra 2024 č. k. 12C/44/2023-254 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 12C/44/2023 - 30 zo dňa 24. júla 2023 uložil žalovanému povinnosť zdržať sa konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibrík, ktorého zriaďovateľom je žalovaný (I. výrok); (vo zvyšnej časti) návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal uložiť žalovanému povinnosť odstrániť fotografie maloletej X. K.H., ktoré boli zverejnené na sociálnej sieti Facebook prostredníctvom užívateľského účtu s názvom "Montessori Kolibrík, občianske združenie":

a/ dňa 06. 06. 2023 o 13:32 hod., fotografia pod odkazom: E:/..P..U.?P..XXXXXXXXXXXXXXXXXX;
b/ dňa 09. 05. 2023 o 10:59 hod., fotografia pod odkazom: E:/..P..U.?P..XXXXXXXXXXXXXXXXXX;
c/ dňa 09. 05. 2023 o 10:59 hod., fotkografia pod odkazom: E:/..P..U.?P..XXXXXXXXXXXXXXXXXX, a to do 3 dní od vykonateľnosti uznesenia a ktorým sa domáhal uložiť žalovanému povinnosť zdržať sa konania, ktoré by malo za následok zverejňovanie fotografií maloletej X. K. na akejkoľvek sociálnej sieti alebo na webovej stránke zariadenia Detské centrum Montessori Kolibrík www.montekolibrik.sk zamietol (II. a III. výrok) a vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania (IV. výrok).

1.2. Súd prvej inštancie mal na základe listín predložených žalobcom osvedčené nasledovné skutočnosti. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 39P/176/2021-233 zo dňa 29. 09. 2022 bola schválená rodičovská dohoda ohľadne maloletej X. K., v zmysle ktorej bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti matky maloletej MUDr. E. A. a otcovi - žalobcovi bolo určené výživné a bol upravený styk s maloletou. Dňa 16. 03. 2023 matka maloletej MUDr. E. A. udelila Detskému centru Montessori Kolibrík, M. Rázusa 47, Lučenec, súhlas so spracovaním osobných údajov maloletej X. K., nar. XX. XX. XXXX, okrem spracovania fotografií na účely dokumentácie a propagácie činnosti občianskeho združenia, ich zverejnenia na oficiálnej webovej stránke občianskeho združenia a na Facebookom profile ako aj na nástenke občianskeho združenia, taktiež okrem publikovania menoslovu detí na webovej stránke a v priestoroch materskej školy. Matka maloletej ako zákonný zástupca žalovanému dňa 16. 03. 2023 vyplnila aj „Dotazníček dieťaťa“. Z emailovej komunikácie matky maloletej MUDr. E. A. adresovanej žalobcovi zo dňa 27. 03. 2023 vyplynulo, že mu emailom oznámila, že sa s maloletou presťahovali do X., na J. XX a že maloletá bude chodiť do škôlky Kolibrík, na Ulici Martina Rázusa 47, v Lučenci. Žalobca predložil aj fotografie maloletej, ktoré sa nachádzajú na facebookovej stránke žalovaného. Žalobca pritom nedal súhlas, aby maloletá dcéra bola v zariadení žalovaného, svoj nesúhlas oznámil žalovanému. Z pripojeného spisu Okresného súdu Lučenec vedeného pod sp. zn. 17P/72/2023 vyplýva, že prebieha konanie na zmenu styku žalobcu s maloletou X. K..

1.3. Vzhľadom na vyššie uvedené a s poukazom na ust. § 59 ods. 1, 4 a 7 a § 144a ods. 1 až 3 veta prvá zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „školský zákon“) mal súd prvej inštancie za to, že sú dané dôvody na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle § 325 ods. 1, 2 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vzhľadom na nesúhlas žalobcu ako druhého rodiča s umiestnením maloletej dcéry v Detskom centre Montessori Kolibrík. Vzhľadom na tento nesúhlas mala matka maloletej postupovať v zmysle § 35 Zákona o rodine, ak chcela, aby maloletá navštevovala predmetnú materskú školu, zariadenie žalovaného, teda podať návrh na súd na nahradenie súhlasu druhého rodiča - žalobcu, aby maloletá mohla navštevovať zariadenie žalovaného. Podotkol, že v takomto prípade je obvyklým postupom vzdelávacích zariadení v prípade nesúhlasu jedného z rodičov podmienené prijatie dieťaťa do vzdelávacieho zariadenia, do momentu kým vo veci nerozhodne súd. Riadny výkon rodičovských práv a povinností predpokladá konsenzus rodičov vo veciach súvisiacich s týmto výkonom. V prípade ich nezhody ohľadne podstatnej veci týkajúcej sa mal. dieťaťa rozhodne na návrh jedného z nich súdu. Za takúto nezhodu medzi rodičmi možno nepochybné považovať aj prípad, keď sa rodičia nedohodli o podaní žiadosti na predprimárne vzdelávanie maloletého dieťaťa. Je nepochybné, že žalovaný v tomto smere pochybil a maloletú X. K. prijal do svojho zariadenia na plnenie predprimárneho vzdelávania bez súhlasu žalobcu, t. j. v rozpore so školským zákonom (§ 144a ods. 1 a 3 veta prvá, podľa ktorých na podaniach týkajúcich sa výchovy a vzdelávania, o ktorých sa rozhoduje v správnom konaní sa vyžaduje podpis oboch zákonných zástupcov dieťaťa a rozhodnutia, ktoré sa týkajú výchovy a vzdelávania vydané podľa Správneho poriadku sa doručujú obom zákonným zástupcom dieťaťa), nakoľko nebol daný súhlas obidvoch rodičov s umiestnením dieťaťa do tohto zariadenia, a ani nebolo vydané rozhodnutie súdu, ktorý by tento stav konvalidovalo. Preto bolo namieste nariadenie neodkladného opatrenia o uložení povinnosti žalovanému, aby sa zdržal konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania, alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibrík, ktorého zriaďovateľom je žalovaný.

1.4. Súd prvej inštancie mal za to, že nariadením neodkladného opatrenia uvedeného v I. výroku napadnutého uznesenia možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami sporu, preto neuložil povinnosť žalobcovi podať žalobu vo veci samej v zmysle § 336 ods. 1 CSP. Žalovaný po splnení povinnosti uvedenej vo výroku I. by mal rozhodnutie o prijatí maloletej X. K. doručiť aj žalobcovi, ktorý má možnosť podať opravný prostriedok voči jeho rozhodnutiu, resp. dieťa prijať podmienne a požiadať matku o doručenie rozhodnutia súdu v prípade, ak otec nedá súhlas s prijatím maloletej do zariadenia žalovaného, ktorým by schválil za otca maloletej súhlas s umiestnením maloletej do zariadenia žalovaného v zmysle § 35 Zákona o rodine.

1.5. Vo zvyšnej (vyššie uvedenej) časti týkajúcej sa ochrany osobnosti maloletej X. K. súd prvej inštancie návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, nakoľko tento nie je osobou, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté, je ním maloleté dieťa, ktoré však nie je stranou tohto sporu. S poukazom na ustanovenie § 27 Občianskeho

zákonníka a § 28, § 31 ods. 1 Zákona o rodine dodal, že žalobca môže v spore o ochranu osobnosti maloletej vystupovať len ako jej zákonný zástupca.

1.6. O nároku strán sporu na náhradu trov konania o nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania vo veci samej súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP s prihliadnutím na to, že každá zo strán sporu mala v spore úspech len čiastočný.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo dňa 24. júna 2024 sp. zn. 17Co/55/2024 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie v I. výroku tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v časti, ktorou sa žalobca domáha uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibrík, ktorého zriaďovateľom je žalovaný, zamietol. (I. výrok) Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. (II. výrok)

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vzhľadom na (širšie) okolnosti prípadu, kde do popredia vystupuje spor rodičov, ktoré zariadenie má maloletá navštevovať (materskú školu v Bratislave, či súkromné zariadenie, resp. materskú školu v Lučenci), aj keď žalobca neoznačil ako účastníka konania matku maloletej a samotnú maloletú, hoci sa ich vec evidentne dotýka, ale formuloval návrh na nariadenie neodkladného opatrenia ako návrh podaný v civilnej sporovej veci medzi ním a žalovaným, bol Krajský súd v Banskej Bystrici (senát 17Co) názoru, že v skutočnosti nejde o civilnú sporovú vec, civilný spor, ale o civilnú mimosporovú vec - konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloleté dieťa, konkrétne vo veci nezhody rodičov o (podstatnej) veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu. Preto postúpil vec Krajskému súdu v Žiline ako miestne a funkčne príslušnému na rozhodnutie o odvolaní subjektu označeného žalobcom (otcom maloletej) ako žalovaný. Krajský súd v Žiline sa s názorom Krajského súdu v Banskej Bystrici nestotožnil, preto vyslovil nesúhlas s postúpením veci a predložil spor o (funkčnú) príslušnosť na rozhodnutie spoločne nadriadenému súdu - Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý uznesením sp. zn. 1Ndc/2/2024 zo dňa 30. 04. 2024 rozhodol tak, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením veci Krajským súdom v Banskej Bystrici je dôvodný. Toto rozhodnutie odôvodnil najmä tým, že: „Z obsahu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyplýva, že sa nejedná o konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, upravené v CMP, nakoľko nevychádza z hmotného práva rodinného, upravujúceho vzťahy podľa Zákona o rodine. Žalobca sa sporí vo svojom mene so žalovaným o právo, vyplývajúce z občianskeho hmotného práva. Návrh smeruje voči žalovanému ako inštitúcii, ktorá porušila zákonné povinnosti takým konaním, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej dcéry žalobcu. Maloleté dieťa a ani iná osoba predpokladaná ust. § 7 ods. 1 a 2 CMP preto nie sú účastníkmi konania.“

2.2. Medzi stranami sporu nebolo sporné právne postavenie žalovaného ako súkromnoprávneho subjektu - občianskeho združenia. Detské centrum Montessori Kolibrík, ktorého je zriaďovateľom, nie je zaradené do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, ktorých zoznam vedie ústredný orgán štátnej správy aktuálne pod názvom Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej aj „Ministerstvo školstva Slovenskej republiky“), nemá teda postavenie (súkromnej) materskej školy podľa školského zákona, ktorý sa vzťahuje len na školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, ktorých zoznam vedie Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Nevzťahuje sa teda na iné subjekty, teda ani na zariadenie - Detské centrum Montessori Kolibrík, ktoré nie je zaradené do siete škôl a školských zariadení, ani na jeho zriaďovateľa - žalovaného a neupravuje teda jeho práva a povinnosti, ani práva a povinnosti rodičov dieťaťa, ktoré bolo umiestnené v takomto zariadení. Odvolací súd súhlasí so žalovaným, že opačný záver súdu prvej inštancie, že sa na žalovaného vzťahuje školský zákon a subsidiárne predpisy o správnom konaní je nepreskúmateľný, nakoľko súd prvej inštancie nevysvetlil, z akého dôvodu sa aj na súkromné zariadenie nezaradené do siete škôl a školských zariadení školský zákon aplikuje. Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie teda trpí inou vadou, ktorá mohla mať (a aj mala) vplyv na nesprávne rozhodnutie vo veci. Nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je totiž v zásade považované za vadu konania, ktorá mohla mať vplyv na nesprávne rozhodnutie vo veci, len vo výnimočných, extrémnych prípadoch, kedy rozhodnutie neobsahuje takmer žiadne odôvodnenie je považované za porušenie práva na spravodlivý proces (v podrobnostiach odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR uverejnené v Zbierke

stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 2/2022). Podľa § 43 ods. 2 CSP ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané. V zmysle tohto zákonného ustanovenia je Krajský súd v Banskej Bystrici viazaný uznesením NS SR sp. zn. 1Ndc/2/2024 zo dňa 30. 04. 2024, v zmysle ktorého je táto vec civilným sporom, v ktorom sa zákon o rodine neaplikuje, aplikujú sa predpisy občianskeho hmotného práva, nakoľko žalobca sa sporí vo svojom mene so žalovaným o právo vyplývajúce z občianskeho hmotného práva. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd posudzoval vec len z hľadiska, či nejaký predpis občianskeho hmotného práva ukladá žalovanému povinnosť vyžadovať pre umiestnenie dieťaťa v jeho zariadení súhlas oboch rodičov, pričom dospel k záveru, že zo žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva (vrátane Občianskeho zákonníka) takáto povinnosť a jej zodpovedajúce právo rodiča (v tomto prípade žalobcu) nevyplýva. Ako už bolo uvedené vyššie, školský zákon sa na súkromnoprávne zariadenia nezaraďuje do siete škôl a školských zariadení, zriadené súkromnoprávnou právnickou osobou - žalovaným nevzťahuje, jedná sa o predpis verejného práva, ktorý sa na súkromnoprávne (občianskoprávne) vzťahy neaplikuje. Pokiaľ ide o argumentáciu strán sporu ohľadne toho, či umiestnenie mal. dieťaťa v takomto súkromnom zariadení je podstatnou vecou podľa § 35 Zákona o rodine, či sa jedná o prípravu dieťaťa na budúce povolanie a s tým súvisiaci poukaz na judikatúru poručenských súdov, resp. či zmena zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, resp. navštevovalo oproti tomu, ktoré navštevovalo predtým, je podstatný zásahom do života mal. dieťaťa a teda či je v jeho záujme, odvolací súd k tomu uvádza, že z týchto hľadísk vec neposudzoval, ani v zmysle právneho názoru nadriadeného NS SR posudzovať nemohol, vzhľadom na to, že nadriadený súd ustálil, že sa v tomto prípade jedná o civilnú sporovú vec, nie vec starostlivosti súdu o maloleté dieťa (civilnú mimosporovú vec), mal. dieťa, ani jeho matka nie sú účastníkmi tohto konania a na túto vec sa preto neaplikuje zákon o rodine. Preto odvolací súd nemohol vec posudzovať z hľadiska vyhodnocovania záujmu mal. dieťaťa, či vyhodnocovať, či sa jedná o podstatnú vec súvisiacu s výkonom rodičovských práv a povinností, nakoľko to sú inštitúty upravené v zákone o rodine, takéto vyhodnocovanie prichádza do úvahy, ak mal. dieťa je účastníkom konania, na to je oprávnený poručenský súd (súd príslušný na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých), jemu prináleží aplikovať zákon o rodine. Krajský súd v Banskej Bystrici podľa právneho stavu účinného od 01. 06. 2023 nie je poručenským (odvolacím) súdom.

2.3. Na rozdiel od súdu prvej inštancie je preto odvolací súd názoru, že nie sú splnené predpoklady pre nariadenie žalobcom požadovaného neodkladného opatrenia ani v časti, ktorou sa domáha uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibri, ktorého zriaďovateľom je žalovaný, nakoľko žalobca neosvedčil dôvodnosť nároku, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana v zmysle § 326 CSP, neosvedčil porušenie povinnosti žalovaného a jej zodpovedajúceho práva žalobcu vyplývajúcich z predpisov občianskeho hmotného práva. Umiestnením mal. X. K. v zariadení žalovaného totiž nedošlo k porušeniu žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva, nakoľko z neho nevyplýva povinnosť žalovaného žiadať súhlas oboch rodičov s umiestnením mal. dieťaťa v jeho zariadení, ani povinnosť o prijatí a umiestnení mal. dieťaťa do toho zariadenia rozhodnúť a rozhodnutie doručiť obom rodičom. Dieťa je do zariadenia umiestnené na základe súkromnoprávnej dohody uzatvorenej medzi žalovaným a jedným z rodičov maloletej - matky ako zákonného zástupcu maloletej. Touto dohodou sa v podstate maloleté dieťa zastúpené zákonným zástupcom - matkou so žalovaným dohodlo na poskytovaní služieb, starostlivosti maloletému dieťaťu v zariadení žalovaného. Nejedná sa o prípad správy majetku maloletej, preto sa na túto vec neaplikuje ust. § 28 OZ, ktoré vyžaduje zo strany (poručenského) súdu schválenie právneho úkonu - nakladania s majetkom zastúpeného (v tomto prípade mal. dieťaťa) učeného jeho zákonným zástupcom, aj to len v prípade, ak nejde o bežnú vec nakladania s majetkom. Podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Pokiaľ zákon nezakazuje poskytovanie starostlivosti o mal. dieťa iným súkromnoprávnym subjektom mimo tých zaradených do siete škôl a školských zariadení, nemožno a priori konštatovať, že takáto činnosť súkromného zariadenia je zakázaná. Ako už bolo uvedené vyššie, v civilnom sporovom konaní nie je súd oprávnený posudzovať, či došlo k porušeniu Zákona o rodine, resp. či umiestnenie mal. dieťaťa v zariadení žalovaného je v jeho (najlepšom) záujme, a teda či bol na umiestnenie mal. dieťaťa do

zariadenia žalovaného potrebný súhlas oboch rodičov, resp. nahradenie súhlasu jedného z rodičov rozhodnutím súdu. Rozhodnutie o podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností v prípade nezhody rodičov vrátane posúdenia, či sa jedná o podstatnú vec patrí do kompetencie poručenského súdu. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd bol na rozdiel od súdu prvej inštancie toho názoru, že nie sú dané predpoklady na vydanie neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 1, 2 písm. d) CSP v spojení s § 326 CSP.

2.4. Krajský súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s 262 ods. 1 CSP per analogiam o nároku na náhradu trov konania (prvoinštančného i odvolacieho), pretože zmenil prvoinštančné rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP) a keďže konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa týmto rozhodnutím končí (návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nebol podaný v rámci konania vo veci samej). Nakoľko žalovaný mal v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia plný úspech, keďže návrh žalobcu bol v konečnom dôsledku zamietnutý v celom rozsahu, v zmysle § 255 ods. 1 CSP odvolací súd uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému trovy (prvoinštančného aj odvolacieho) konania v rozsahu 100%. O výške a prijímateľovi náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti II. výroku tohto rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletej (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP argumentujúc tým, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. V dovolaní namietal, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na jedinej skutkovej okolnosti, na nepotrebnosti súhlasu obidvoch rodičov pri umiestnení dieťaťa do určitého zariadenia, pritom absolútne odignoroval osobitosti daného prípadu a vôbec sa nevysporiadal s argumentáciou strán, dokonca nereflektoval ani argumentačnú líniu súdu prvej inštancie. Za príklad nesprávneho procesného postupu, ktorého dôsledkom je porušenie práva na spravodlivý proces, možno považovať aj vydanie prekvapivých rozhodnutí súdom. Odvolací súd svojím rozhodnutím znemožnil žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva. Predmetné konštatovanie je založené na úvahe krajského súdu, že „v civilnom sporovom konaní nie je súd oprávnený posudzovať, či došlo k porušeniu Zákona o rodine, resp. či umiestnenie mal. dieťaťa v zariadení žalovaného je v jeho (najlepšom) záujme, a teda či bol na umiestnenie mal. dieťaťa do zariadenia žalovaného potrebný súhlas oboch rodičov, resp. nahradenie súhlasu jedného z rodičov rozhodnutím súdu. Na základe uvedeného dospel krajský súd k záveru, že rozhodnutie o podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností v prípade nezhody rodičov vrátane posúdenia, či sa jedná o podstatnú vec patrí do kompetencie poručenského súdu. (bod 48. Uznesenia odvolacieho súdu). Podľa názoru dovolateľa argumentácia krajského súdu v napadnutom uznesení odporuje zmyslu a účelu príslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) v otázke zákonného zastúpenia maloletej osoby. Navyše, krajský súd celkom zjavne odignoroval právny názor Najvyššieho súdu SR vyjadrený v uznesení sp. zn. 1Ndc/2/2024 zo dňa 30. 04. 2024, v ktorom Najvyšší súd SR uviedol: Návrh smeruje voči žalovanému ako inštitúcii, ktorá porušila zákonné povinnosti takým konaním, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej dcéry žalobcu. Maloleté dieťa a ani iná osoba predpokladaná ust. § 7 ods. 1 a 2 CMP preto nie sú účastníkmi konania. Maloleté dieťa zastupujú obidvaja rodičia. Pokiaľ zápis maloletej urobila matka a otec s takýmto postupom nesúhlasil, matka mala v zmysle ust. § 35 Zákona o rodine, keď chcela, aby maloletá navštevovala predmetnú materskú školu žalovaného, podať návrh na súd a nahradiť súhlas druhého rodiča, t. j. otca s tým, aby maloletá mohla navštevovať zariadenie žalovaného. Platí to obzvlášť v situácii, keď sa dieťa zveruje do rúk súkromného zariadenia fungujúceho mimo rámec štátnych zariadení. Otec ako rodič má právo vyjadriť nesúhlas s tým, aby maloletemu dieťaťu poskytovalo akékoľvek aktivity súkromné zariadenie. V takomto prípade je obvyklý postup v prípade nesúhlasu jedného z rodičov podanie na súd za účelom nahradenia súhlasu s umiestnením dieťaťa do konkrétného zariadenia. Riadny výkon rodičovských práv a povinností predpokladá konsenzus rodičov vo veciach súvisiacich s týmto výkonom. Ak sa však rodičia z akýchkoľvek dôvodov nevedia dohodnúť o podstatných veciach súvisiacich s výkonom ich rodičovských práv a povinností, rozhodne o takejto spornej podstatnej veci na návrh niektorého z rodičov, súd. Predpokladom je, aby rodičia mali

rodičovské práva, aby ich neboli pozbavení, alebo, aby nešlo o právo, ktoré rodičom nepatrí, lebo v ňom boli obmedzené. Za takúto nezhodu medzi rodičmi možno nepochybne považovať aj prípad, keď sa rodičia nedohodli o podaní žiadosti na predprimárne vzdelávanie maloletého dieťaťa v špeciálnom zariadení. Odvolací súd nijak nevysvetlil svoju úvahu, na základe akého titulu môže zariadenie poskytujúce výchovný program prijať dieťa na zmluvnom základe, bez súhlasu jedného zo zákonných zástupcov. Podľa názoru žalobcu práve súkromnoprávna povaha žalovaného vyžaduje zvýšenú pozornosť pri posúdení, či je správne nechať na svojvoľu iba jedného rodiča umiestnenie dieťaťa do zariadenia. Odvolací súd vo svojej úvahe vylúčil aplikáciu Zákona o rodine z dôvodu, že sa nejedná o poručenskú vec. K tomu v bode 45 uznesenia uviedol, že vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd posudzoval vec len z hľadiska, či nejaký predpis občianskeho hmotného práva ukladá žalovanému povinnosť vyžadovať pre umiestnenie dieťaťa v jeho zariadení súhlas oboch rodičov, pričom dospel k záveru, že zo žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva (vrátane Občianskeho zákonníka) takáto povinnosť a jej zodpovedajúce právo rodiča (v tomto prípade žalobcu) nevyplyva. Ďalej v nadväznosti na predchádzajúce tvrdenie, v bode 46 uznesenia súd ďalej uviedol, že z týchto hľadísk vec neposudzoval, ani v zmysle právneho názoru nadriadeného NS SR posudzovať nemohol, vzhľadom na to, že nadriadený súd ustálil, že sa v tomto prípade jedná o civilnú sporovú vec, nie vec starostlivosti súdu o maloleté dieťa (civilnú mimosporovú vec), mal. dieťa, ani jeho matka nie sú účastníkmi tohto konania a na túto vec sa preto neaplikuje zákon o rodine. Podľa ust. § 27 ods. 1 OZ, kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa, upravuje Zákon o rodine. Základnou úlohou súdov bolo v predmetnom prípade sa vysporiadať s otázkou zastúpenia a či žalovaný postupoval správne, keď uzatvoril zmluvu iba s jedným rodičom. Podotýkame, že ako uvádza aj Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 1Ndc/2/2024 zo dňa 30. 04. 2024 nejedná sa o spor medzi rodičmi, avšak otázku zastúpenia maloletého dieťaťa je potrebné vyriešiť vo vzťahu k žalovanému. Na túto otázku dáva odpoveď priamo Občiansky zákonník, poukazujúc na zákon o rodine ako lex specialis upravujúci zastúpenie maloletých detí. Zákonnými zástupcami maloletého dieťaťa sú predovšetkým obidvaja rodičia (§ 28 ZR). Rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé § 31 ods. 1 ZR. Zastupovanie maloletého dieťaťa je súčasťou rodičovských práv a povinností. Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 ZR majú rodičovské práva a povinnosti obaja rodičia. Pritom nie je rozhodujúce, či rodičia žijú spolu alebo každý zvlášť, či sú rozvedení alebo či žijú v manželskom spoločenstve, príp. u ktorého z rodičov je dieťa podľa rozhodnutia súdu vo výchove. Vo všetkých týchto prípadoch zostávajú rodičom rodičovské práva zachované. V prvom rade žalobca konštatoval, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nijakým relevantným spôsobom nevysporiadal s presvedčivým záverom okresného súdu, že na základe predložených dôkazov a tvrdení možno považovať za osvedčené dostatočným spôsobom pre nariadenie neodkladného opatrenia, aby súd uložil povinnosť žalovanému, aby sa zdržal konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania, alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibřík, ktorého zriaďovateľom je žalovaný, nakoľko v súčasnosti je maloleté dieťa umiestnené v zariadení Detské centrum Montessori Kolibřík v rozpore so zákonom, nakoľko nebol daný súhlas obidvoch rodičov s umiestnením dieťaťa do tohto zariadenia. Úvaha súdu o tom, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá je namieste práve v prejednávanej veci. Ani žalobca nepopiera oprávnenie poskytovať starostlivosť maloletým deťom v súkromných zariadeniach. Žalobca však počas celého sporu poukazuje na skutočnosť, že žalovaný prijal do svojho zariadenia maloleté dieťa žalobcu a to napriek jeho výslovnému nesúhlasu (dôkazy sú súčasťou spisu) a napriek tomu, že so žalovaným neuzatvoril ako zákonný zástupca žiadnu zmluvu. Súd sa teda argumentačne zameria na zákonnosť existencie žalovaného, ktorú však počas konania nikto nespochybňoval a aj v tomto bode odvolaciemu súdu unikla podstata sporu, nezákonný postup žalovaného, nedodržanie a ignorovanie základných predpokladov zastúpenia a uzatvárania zmlúv. Ak dieťa zastupujú obaja rodičia (čo je v konaní nesporné) a dieťaťu sa má poskytovať akákoľvek starostlivosť (či už ide o poskytnutie zdravotnej starostlivosti, alebo sa jedná o dennú starostlivosť (na zmluvnom základe), nie je zákonne možné vynechať rodiča z právneho vzťahu.

3.2. Vzhľadom na uvedené, navrhol dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku I. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení uviedol, že považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za zákonné, vychádza zo

správneho právneho posúdenia, a preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné a priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. V prípade, že dovolací súd dospeje k inému právnomu záveru o prípustnosti predmetnej veci, žalovaný navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol a priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) žalobca v dovolaní nenamietal chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale naopak zreteľne namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

10. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

11. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva účastníka civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka/strany konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatneného návrhu, ako aj špecifickými námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Práve priblížený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

14. Podľa názoru dovolacieho súdu sa v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce (nateraz) k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) v rozhodnutí odvolacieho súdu vyskytli.

15. Odvolací súd v zmysle argumentácie dovolateľa nezaujal relevantné stanovisko k jeho zásadnej argumentácii, podľa ktorého k porušeniu práva na proces podľa § 420 písm. f) CSP došlo postupom odvolacieho súdu pri vydaní rozhodnutia o odvolaní, keď porušil práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia a na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu. Namietal, že odvolací súd nijak nevysvetlil svoju úvahu, na základe akého titulu môže zariadenie poskytujúce výchovný program prijať dieťa na zmluvnom základe, bez súhlasu jedného zo zákonných zástupcov. Podľa názoru žalobcu práve súkromnoprávna povaha žalovaného vyžaduje zvýšenú pozornosť pri posúdení, či je správne nechať na svojvoľu iba jedného rodiča umiestnenie dieťaťa do zariadenia. Odvolací súd vo svojej úvahe vylúčil aplikáciu Zákona o rodine z dôvodu, že sa nejedná o poručenskú vec. K tomu v bode 45 uznesenia uviedol, že vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd posudzoval vec len z hľadiska, či nejaký predpis občianskeho hmotného práva ukladá žalovanému povinnosť vyžadovať pre umiestnenie dieťaťa v jeho zariadení súhlas oboch rodičov, pričom dospel k záveru, že zo žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva (vrátane Občianskeho zákonníka) takáto povinnosť a jej zodpovedajúce právo rodiča (v tomto prípade žalobcu) nevyplyva.

15.1. V súvislosti s predmetnou dovolacou námietkou žalobcu dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 26 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za ne ich zákonní zástupcovia.

15.2. Podľa § 27 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa, upravuje Zákon o rodine.

15.3. Podľa § 28 Zákona o rodine súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa, b) zastupovanie maloletého dieťaťa, c) správa majetku maloletého dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

15.4. Podľa ustanovenia § 31 Zákona o rodine rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé. Žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolízny opatrovník“). Kolízneho opatrovníka súd ustanoví aj v prípadoch, ak maloleté dieťa nemá zákonného zástupcu alebo ak zákonný zástupca nemôže z vážneho dôvodu maloleté dieťa v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať. Na ustanovenie kolízneho opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a 61. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený.

16. V súvislosti s predmetnou námietkou vzhľadom na vyššie citované ustanovenia dovolací uvádza, že právu povinnosti rodičov zastupovať svoje maloleté dieťa je osobitne venovaný § 31 Zákona o rodine, ktorý nadväzuje na výslovný odkaz uvedený v ustanovení § 27 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý výslovne určuje, že zákonné zastúpenie maloletého dieťaťa upravuje práve Zákon o rodine. Rodič musí svoje dieťa zastúpiť pri tých právnych úkonoch, na ktoré dieťa nemá samo spôsobilosť. Maloleté dieťa je buď s ohľadom na svoj vek a rozumovú a vôľovú vyspelosť spôsobilé na konkrétny právny úkon, alebo nie je. Ak nie je, potom za neho konajú rodičia ako zákonní zástupcovia. Na správu majetku dieťaťa sa vzťahuje jednak všeobecná úprava daná § 28 OZ a jednak úprava podľa § 32 a nasl. ZR (správa majetku maloletého dieťaťa). Aj zastupovanie, aj správu majetku maloletého dieťaťa realizujú rodičia alebo jeden z nich na základe rozhodnutia, resp. dohody rodičov. O bežných veciach môže rozhodovať každý z rodičov samostatne, pričom zároveň samostatne za dieťa v zmysle tohto rozhodnutia aj koná. V podstatných veciach môže rovnako konať aj len jeden z rodičov, avšak zásadne len na základe dohody s druhým rodičom. Do úvahy prichádza aj možnosť, že rodičia urobia právny úkon za dieťa spoločne.

16.1. Rodičovské práva a povinnosti ako komplex všetkých zložiek patria obom rodičom od narodenia do plnoletosti dieťaťa, okrem výnimočných prípadov uvedených v zákone (§ 28 ods. 3). Patria osobám, ktoré sú podľa zákona považované za rodičov. Teda žene, ktorá dieťa porodila - matke, a mužovi, ktorému svedčí domnienka otcovstva. Pre oboch platí podmienka plnej spôsobilosti na právne úkony, inak im výkon rodičovských práv a povinností nepatrí. Výkon rodičovských práv a povinností nie je závislý od skutočnosti, či sú rodičia maloletého manželia, alebo nie, a ani od skutočnosti, či spolu žijú

alebo nežijú, resp. či jeden z nich žije s dieťaťom v spoločnej domácnosti a druhý nie. Rodičia sú pri ich výkone zásadne rovnoprávni. V zmysle Dohovoru o právach dieťaťa má dieťa právo na starostlivosť oboch rodičov. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, musia vynaložiť všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada spoločnej zodpovednosti rodičov za výchovu a vývoj dieťaťa s cieľom zabezpečiť ochranu jeho najlepších záujmov. Rozvodom manželstva ani jeden z rodičov nestráca žiadnu časť výkonu rodičovských práv. Trvajú v plnom rozsahu naďalej, súd je však povinný upraviť v rozsudku, ktorým manželstvo rozvádza, ich výkon na čas po rozvode. Toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že súd má oprávnenie niektorému z rodičov časť výkonu rodičovských práv a povinností odobrať. Zásahy do ich výkonu možno robiť len v súvislosti s konaním menovaným v ust. § 38 (pozastavenie, obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv a povinností). Pre aplikáciu tohto ustanovenia však musí rodič naplniť niektoré zo zákonom kvalifikovaných konaní. Bez splnenia tejto podmienky do výkonu rodičovských práv a povinností rodiča zasahovať nie je možné. Preto súd počas konania o rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa upravuje výkon rodičovských práv a povinností na čas po rozvode v tom zmysle, že rozhodne okrem iného o práve zastupovať a spravovať majetok dieťaťa na čas po rozvode tak, že toto právo ponechá obojmu rodičovi bez obmedzenia.

16.2. Matka aj otec sú pri výkone rodičovských práv a povinností rovnoprávni. To ale predpokladá, že obaja musia byť známi, čiže, že sú v zmysle práva uznání za rodičov dieťaťa a sú ako rodičia dieťaťa zapísaní v knihe narodení. Ak nedošlo ešte k určeniu otcovstva, potom vykonáva rodičovské práva a povinnosti výlučne matka. Nerozlišuje sa, či ide o biologických rodičov alebo právnych rodičov (osvojiteľov). Zákon predpokladá, že sa obaja rodičia pri výkone rodičovských práv a povinností v záujme maloletého dieťaťa dohodnú. V bežných veciach môže rozhodovať každý z rodičov aj samostatne. V podstatných sa musia obaja dohodnúť. Ak sa nedohodnú, potom rozhodne na návrh niektorého z rodičov súd. Obojmu rodičovi zákon zároveň ukladá povinnosť vykonávať tieto práva a povinnosti tak, aby boli chránené najlepšie záujmy maloletého dieťaťa. Pritom sú rodičia povinní rešpektovať názor dieťaťa (§ 43 ods. 1) s ohľadom na jeho vek a rozumovú a vôľovú vyspelosť. Pokiaľ sa týka sankcií za neplnenie povinnosti chrániť záujmy dieťaťa, potom prichádza do úvahy aplikácia § 37 a 38 Zákona o rodine.

16.3. Dovolať súd vzhľadom na obsah vyššie uvedené konštatuje, že pokiaľ odvolací súd vo svojom odôvodnení v bodoch 44 - 45 a 47 uviedol:

„44. V zmysle tohto zákonného ustanovenia je Krajský súd v Banskej Bystrici viazaný uznesením NS SR sp. zn. 1Ndc/2/2024 zo dňa 30. 04. 2024, v zmysle ktorého je táto vec civilným sporom, v ktorom sa zákon o rodine neaplikuje, aplikujú sa predpisy občianskeho hmotného práva, nakoľko žalobca sa spori vo svojom mene so žalovaným o právo vyplývajúce z občianskeho hmotného práva.

45. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd posudzoval vec len z hľadiska, či nejaký predpis občianskeho hmotného práva ukladá žalovanému povinnosť vyžadovať pre umiestnenie dieťaťa v jeho zariadení súhlas oboch rodičov, pričom dospel k záveru, že zo žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva (vrátane Občianskeho zákonníka) takáto povinnosť a jej zodpovedajúce právo rodiča (v tomto prípade žalobcu) nevyplyva. Ako už bolo uvedené vyššie, školský zákon sa na súkromnoprávne zariadenia nezaraďuje do siete škôl a školských zariadení, zriadené súkromnoprávnou právnickou osobou - žalovaným nevzťahuje, jedná sa o predpis verejného práva, ktorý sa na súkromnoprávne (občianskoprávne) vzťahy neaplikuje.

47. Na rozdiel od súdu prvej inštancie je preto odvolací súd názoru, že nie sú splnené predpoklady pre nariadenie žalobcom požadovaného neodkladného opatrenia ani v časti, ktorou sa domáha uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa konania, ktoré by malo za následok prijatie a poskytovanie predškolského vzdelávania alebo akýchkoľvek aktivít maloletej X. K. v Detskom centre Montessori Kolibri, ktorého zriaďovateľom je žalovaný, nakoľko žalobca neosvedčil dôvodnosť nároku, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana v zmysle § 326 CSP, neosvedčil porušenie povinnosti žalovaného a jej zodpovedajúceho práva žalobcu vyplývajúcich z predpisov občianskeho hmotného práva. Umiestnením mal. X. K. v zariadení žalovaného totiž nedošlo k porušeniu žiadneho predpisu občianskeho hmotného práva, nakoľko z neho nevyplyva povinnosť žalovaného žiadať súhlas oboch rodičov s umiestnením mal. dieťaťa v jeho zariadení, ani povinnosť o prijatí a umiestnení mal. dieťaťa do toho zariadenia rozhodnúť a rozhodnutie doručiť obojmu rodičovi. Dieťa je do zariadenia umiestnené na základe súkromnoprávnej dohody uzatvorenej medzi žalovaným a jedným z rodičov maloletej - matky ako zákonného zástupcu maloletej. Touto dohodou sa v podstate maloleté dieťa zastúpené zákonným

zástupcom - matkou so žalovaným dohodlo na poskytovaní služieb, starostlivosti maloletému dieťaťu v zariadení žalovaného. Nejedná sa o prípad správy majetku maloletej, preto sa na túto vec neaplikuje ust. § 28 OZ, ktoré vyžaduje zo strany (poručenského) súdu schválenie právneho úkonu - nakladania s majetkom zastúpeného (v tomto prípade mal. dieťaťa) učeného jeho zákonným zástupcom, aj to len v prípade, ak nejde o bežnú vec nakladania s majetkom. Podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Pokiaľ zákon nezakazuje poskytovanie starostlivosti o mal. dieťa iným súkromnoprávnym subjektom mimo tých zaradených do siete škôl a školských zariadení, nemožno a priori konštatovať, že takáto činnosť súkromného zariadenia je zakázaná.“ nedospel k správneému záveru, nakoľko to, že ide o civilný spor neznamena, že nemožno aplikovať ustanovenia Zákona o rodine ako hmotnoprávneho predpisu. Základnou úlohou súdu prvej inštancie a súdu odvolacieho bolo v predmetnom prípade, kedy sa jedná o umiestnenie a poskytovanie predškolského vzdelávania maloletého dieťaťa v detskom zariadení MONTESSORI KOLIBRÍK, vysporiadať sa s otázkou zastúpenia a posúdenia správnosti postupu žalovaného, keď uzatvoril zmluvu iba s jedným z rodičov. Vzhľadom na uvedené dovolací súd opätovne akcentuje, že o umiestnení dieťaťa, resp. uzatvorení zmluvy vzhľadom na vek dieťaťa musia rozhodnúť v súlade s ustanovením § 28 Zákona o rodine zákonní zástupcovia, expresis verbis obaja rodičia, a teda žalovaný svoje povinnosti porušil.

17. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo dovolateľovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 OSP (teraz § 420 písm. f) CSP), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (por. napr. rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

18. Vzhľadom na dovolateľom dôvodne vytýkané vady zmätočnosti a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné a preto už bez potreby zaoberania sa s ďalšími dovolacími dôvodmi (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.